

Com ha de sonar Bellini?

Crònica d'Oriol Pérez Treviño de la representació d'"I puritani" al Gran Teatre del Liceu | L'obra es pot veure fins al proper 21 d'octubre al teatre de la Rambla

Representació d'"I puritani" el 7 d'octubre al Liceu, en el segon repartiment | Antoni Bofill - Gran Teatre del Liceu

Vincenzo Bellini (1801-1835): *I puritani*. Orquestra Simfònica i Cor del Gran Teatre del Liceu. Direcció musical: **Christopher Franklin**. Direcció d'escena: Annilese Miskimmon. **Gianfranco Montresor** (Lord Gualtiero Valton); **Nicola Ulivieri** (Lord Giorgio); **Celso Albello** (Lord Arturo Talbo); **Andrei Kymach** (Sir Riccardo Forth); **Emmanuel Faraldo** (Sir Bruno Roberton); **Lídia Vinyes-Curtis** (Enrichetta di Francia); **María José Moreno** (Elvira). Gran Teatre del Liceu, diumenge 7 d'octubre de 2019

Hi ha qui diu que *I puritani* (1835) cal considerar-la, per sobre de tot, l'obra mestra de **Vincenzo Bellini**, però acceptar això ens faria deixar en un pla secundari altres títols importants del compositor de Catània, com ara *La sonnambula* (1831) o *Norma* (1831). Sí que és cert, però, que *I puritani* s'erigeix com el cant del cigne abans d'una mort totalment inesperada.

L'atzar o una potent sincronicitat ha volgut que l'estrena de la nova producció de *I puritani* al Gran Teatre del Liceu hagi coincidit amb la mort de la superba **Montserrat Caballé**. I, de fet, el sotasignant va assistir a la funció de l'endemà del traspàs de la soprano catalana. Unes breus paraules de la directora artística, **Christina Scheppelmann**, van precedir l'audició de la famosa ària d'invocació a la lluna "Casta Diva" de la *Norma* del mateix **Bellini** en una versió de **Caballé** al Gran Teatre del Liceu el 1970.

Hi havia, certament, ganes de gaudir amb el cant del cigne d'aquest compositor elegíac que,

inesperadament, va morir amb només 34 anys. El poeta Heinrich Heine (1797-1856) ja l'havia advertit: "Ets un geni, Bellini, però pagaràs pel teu gran do amb una mort prematura. Tots els grans genis han mort joves, com Rafael i Mozart...". Sense ànim d'entrar en aquesta qüestió tan escabrosa, cal dir que ens hem trobat amb una producció discreta, poc apassionada i que, pel que sembla, només ha quedat salvada en el primer repartiment per la participació de les grans veus de la soprano sud-africana **Pretty Yende** com a Elvira i el tenor mexicà **Javier Camarena** com a Lord Arturo. No ha estat el cas de la sessió que vam escoltar, on ens vam trobar una simplement correcta **María José Moreno** (Elvira) i un voluntariós **Celso Albelo** que fins i tot va recórrer, per realitzar el famosíssim Fa sobreagut del "Credeasi, misera", a fugir clarament de l'estil. I és que, tanmateix, tot estava absolutament fora d'estil. Més enllà de trobar-nos amb unes discretes forces musicals liceístiques (cor i orquestra), sota la direcció de **Christopher Franklin** tot va sonar amb un estil que va quedar molt i molt lluny del que és **Bellini**. Què és o com ha de sonar, però, **Bellini**?

Precisament, ha de sonar com han mostrat els darrers treballs interpretatius històricament informats de directors com **Fabio Biondi**, **Alessandro de Marchi**, **Giovanni Antonini** o **Thomas Hengelbrock** davant títols com *La Sonnambula* o *Norma*, però també *I Capuletti e I Montecchi*, on han mostrat la música belliniana amb uns colors tímbrics i una estètica que no la situen pas, tal com malauradament estem avesats, com un estadi anterior a, posem per cas, un **Giuseppe Verdi** (1813-1901), sinó en veritat a un compositor erigit com un epígon de **Franz Joseph Haydn** (1732-1809) o fins i tot de **Mozart** (1756-1791) que, això sí, fa del melodisme una de les vies per materialitzar un romanticisme d'allò més personal i íntim.

Malauradament, no vam sentir res d'això al Liceu i ens vam allunyar, per tant, d'aquella dimensió sonora pròpia del compositor, definida pels seus contemporanis com a elegíaca i tendra, i per **Berlioz** com a curulla d'una profunda sensibilitat, gràcia melancòlica i ingènua simplicitat.

També va ser discret la resta d'un repartiment que, alhora, va haver de fer esforços per sobreposar-se a la directora d'escena Annilese Miskimmon, que va traslladar l'episodi de la guerra civil anglesa que va enfrontar Cromwell i els puritans amb els eduardians, el 1653, a la Irlanda del Nord del 1973. No seré pas jo, en absolut, qui es negui a la possibilitat de traslladar situacions històriques dels arguments de les òperes a un present més immediat, però hi ha coses que traspassen una línia que ratlla el ridícul. Tots sabem, així, que *I puritani*, tot i ser un *melodramma serio*, té un final feliç; l'estuard i catòlic Lord Arturo Talbo pot veure materialitzat el seu matrimoni amb la puritana protestant Elvira.

I, de fet, també es va enfocar així en la mateixa campanya de comunicació del Liceu. Es va anunciar com un final feliç amb la fórmula de "Res com l'amor per recuperar el seny". Doncs bé, la sorpresa és que, sense saber-ne el motiu, a la producció del Liceu Lord Arturo és assassinat...

En aquests *puritans*, amb resultats musicals discrets (deixant com hem dit al marge la participació estel·lar de **Yende** i **Camarena**), la direcció escènica ha estat catastròfica i no ha fet més que allunyar-nos, una vegada més, des del Liceu, d'allò que és o hauria de ser **Bellini**.

Una de les conclusions que es poden extreure de l'edició crítica d'*I Puritani*, del musicòleg Fabrizio Della Seta, és que aquesta obra ens situa en una nova aposta dramàtica i teatral en una direcció molt semblant a la que **Gaetano Donizetti** va voler fer a *Marino Faliero*, estrenada precisament el mateix any i al mateix teatre de París (Théâtre des Italiens) que el títol bellinià. I esmentem aquesta data perquè, encara avui, seguim insistint en els mateixos títols de sempre dels anomenats compositors belcantistes.

Ara que, malauradament, se n'ha anat *la Caballé*, tant de bo aquest adeu ens porti a l'escenari del Liceu, a la fi, un nom indispensable de l'escàs catàleg bellinià: *La straniera* (1829); un títol on precisament **Caballé** havia fet una gran creació del paper d'Alaide. Potser, ara per ara, seria l'homenatge més gran que podria fer el coliseu de la Rambla a la gran diva catalana en un futur no gaire llunyà.

